

Velvyslanectví
Spolkové republiky Německo

OSN budoucnosti

Jaké reformy potřebuje OSN 60 let po válce ?

– kulatý stůl –

Otázka významu a role OSN v mezinárodním společenství, spojená s efektivností s jakou dokáže reagovat tato organizace na současné výzvy, je již dlouhou dobu probírána jak v členských zemích, tak i na půdě OSN samotné. Je zcela zřejmé, že pokud OSN chce hrát významnou roli a přispívat ke zvyšování bezpečnosti ve světě, bude nutné provést zcela zásadní reflexi současného světa, a tuto reflexi promítnout do své podoby, tj. organizační struktury a postupů.

Tato reflexe byla, a dalo by se říci, že dvojnásobem, provedena – za prvé, členskými státy, jež pocítují nedostatky, které je třeba odstranit, aby byl naplněn smysl existence OSN, tedy mírové řešení mezinárodních sporů a zajištění lepší budoucnosti – a za druhé, výsledky zkoumání Vysoce postavené skupiny (*High-level Panel on Threats, Challenges and Change*), jmenované Generálním tajemníkem OSN Kofi Annanem, jež nabylo své konkrétní podoby v prosinci roku 2004.

Obě tyto reflexe konstatují především jednu, o to však zásadnější skutečnost: současná podoba OSN nerespektuje realitu mezinárodního systému šedesát let po ukončení druhé světové války, a proto ani nemůže adekvátně reagovat na výzvy a hrozby, jež tato „nová“ podoba světového systému přináší. Aby tomu tak bylo, je potřeba provést reformu, která by tyto nedostatky odstranila, a to především tak, že promítne současnou realitu dovnitř struktur OSN. **Zcela zásadní součástí budoucí reformy Organizace spojených národů by mělo být rozšíření Rady bezpečnosti.**

Návrhy možné reformy:

„Vysoce postavená skupina pro hrozby, výzvy a změny“ ve své zprávě „*A more secure world: Our shared responsibility*“ přichází mimo jiné s dvěma možnými variantami reformy Rady bezpečnosti. Obě tyto varianty by měly splňovat kritéria, která Vysoce postavená

skupina považuje za zásadní, z nichž za nejpodstatnější bychom mohli označit takové zapojení zemí do rozhodovacího procesu, jež by lépe zastupovalo širší členství (zpráva výslovně zmiňuje rozvojové země), toto zapojení by nemělo oslabit efektivitu Rady bezpečnosti a mělo by zvýšit demokratickou povahu a odpovědnost Rady.

- **Model A:** navrhuje šest nových stálých křesel bez práva veto plus tři nová nestálá křesla na dvouletá období, takže by počet křesel stálých i nestálých v RB činil dvacet čtyři.
- **Model B:** nenavrhuje žádná nová stálá křesla, ale vytváří novou kategorii míst v RB, tj. devět obnovitelných křesel na čtyřletá období plus jedno dvouleté nestále a neobnovitelné křeslo. Celkový počet států v RB by opět dosáhl počtu dvaceti čtyř, rozdělených po šesti mezi oblasti Afrika, Asie a oblast Pacifiku, Evropa a Americký kontinent.

Ani jeden z návrhů nepočítá s rozšířením práva veto, ani s jakoukoliv modifikací Charty OSN ve vztahu k existujícím pravomocím Rady bezpečnosti.

Zpráva Generálního tajemníka OSN Kofi Annana „*Larger freedom*“ z března 2005 přebírá oba tyto modely, avšak konstatuje potřebu jisté institucionální vyváženosti uvnitř Organizace. Podle zprávy, Ekonomická a Sociální rada bývá příliš často odsouvána na okraj globálního ekonomického a sociálního vládnutí (*global economic and social governance*), Poručenská rada existuje již pouze formálně. Rada bezpečnosti tedy, dle Generálního tajemníka, vykonává svou působnost v těchto oblastech, ačkoliv k tomuto nemá dostatečné zastoupení. Z tohoto důvodu navrhuje vytvoření tří Rad, pokrývajících a) mezinárodní mír a bezpečnost, b) ekonomické a sociální otázky a c) lidská práva.

Pozice Německa

Rada bezpečnosti odráží svým současným složením poměry roku 1945. Reformě Rady bezpečnosti připadá v rámci celkové reformy Organizace spojených národů klíčový význam. Německo je toho mínění, že přišel čas, kdy také regiony Afriky, Asie, Latinské Ameriky a Karibiku musí obdržet efektivní právo spolupůsobit při rozhodovacích procesech centrálních orgánů OSN. To je možné pouze tehdy, když budou tyto země v Radě bezpečnosti zastoupeny stálými křesly. Kromě toho musí být do této kategorie přijaty i další státy, které podstatně přispívají finančně, osobně a diplomaticky k udržení míru a mezinárodní bezpečnosti. Německo dává přednost modelu A a je připraveno společně se svými partnery Brazílií, Indií a Japonskem převzít jako stálý člen reformované Rady bezpečnosti odpovědnost, která je s tím spojena. Také Afrika musí být zastoupena.

Pozice České republiky

Česká republika na základě *Koncepce zahraniční politiky pro léta 2003-2006* schválené vládou ČR dne 3. 3. 2003 „podporuje snahy o reformu OSN, založenou jak na upřesnění nových úkolů organizace, tak na zlepšení stávajících mechanismů a struktur.“ Reformu Rady bezpečnosti považuje za specifickou výzvu, jejíž řešení by mělo odrážet změny, jimiž svět prošel od posledního rozšíření RB. Česká republika dlouhodobě podporuje rozšíření Rady bezpečnosti v kategorii jak stálých, tak nestálých členů. V případě kandidátů na stálé členství jmenovitě podporuje aspirace Německa a Japonska a dále uznává nárok na stálé členství za regiony Asie, Afriky a Latinské Ameriky (aniž specifikuje, o které země by se mělo jednat). V případě rozšíření kategorie nestálých členů zastává názor, že jedno z nových míst by mělo připadnout "východoevropské regionální skupině" jejímž je členem. ČR uznává nárok případných nových stálých členů RB na právo "veta", zároveň však usiluje o dobrovolné omezení práva "veta" jeho držiteli. Co se týče momentálně diskutovaných návrhů na rozšíření RB, ČR se přiklání k modelu A (který předpokládá rozšíření RB v obou kategoriích členství). ČR nicméně odmítá společné východisko obou návrhů, tj. změnu systému regionálních skupin, a zasazuje se za zachování stávajícího regionálního uspořádání.

Pozice Francie

Francie vysoce oceňuje reformu, kterou od roku 1997 inicioval v OSN Kofi Annan. Přes silná rozpočtová omezení existuje reálný pokrok, ať už se jedná o vedení, koordinaci organizací řízených OSN nebo o mírové mise. V těchto snahách je třeba pokračovat, neboť i ohrožení v oblastech jako je rozvoj, zdraví, životní prostředí, mír a bezpečnost, lidská práva, jimž je mezinárodní společenství vystaveno, se dále rozvíjejí. OSN má dvojí výhodu globálního mandátu a legitimacy, která spočívá v univerzálním složení. Francie, která v tomto duchu učinila mnoho návrhů, by ráda viděla posílení legitimacy a efektivnosti společných rozhodnutí v rámci OSN ve smyslu „skutečného multilateralismu“ tak jak je tomu v EU. V tomto duchu Francie uvítala zprávu „Ve větší svobodě“, která představuje excelentní pracovní základ. Přála by si, aby se členové OSN angažovali za to, aby vrcholné setkání od 14. do 16.9.2005 bylo úspěšné. Francie podporuje rozšíření Rady bezpečnosti v obou kategoriích: stálí a nestálí členové, aby se dostálo vývoji ve světě a aby byla posílena autorita tohoto orgánu. Podporuje úsilování Německa, Japonska, Indie a Brazílie o stálé místo a přeje si rovněž stálé místo pro Afriku v rozšířené Radě bezpečnosti.

Pozice Itálie

Itálie vidí v diskusi o reformách OSN, která je v současnosti vedena ve Valném shromáždění, historickou šanci. Domnívá se, že vyhlídky na určité reformy, které představují odpověď na Millenium Development Goals, jsou lepší než kdy předtím. Všechny členské státy mají právo na účast ve všech orgánech OSN na bázi principu suverénní rovnoprávnosti

a zvolením v určitém časovém intervalu, čímž je zabezpečena odpovědnost vůči zbývajícím členům. Pro dosažení dohodnutého řešení by mělo být dostatek času a měla by být zaručena spoluúčast všech členů na reformním procesu. Konsensus je nutný pro reformu kolektivního bezpečnostního systému, zvláště Bezpečnostní rady, za účelem zvýšení její věrohodnosti a legitimacy při jejích reakcích na nová ohrožení a výzvy. Podle mínění Itálie nabízí v podstatě model B s náležitými vylepšeními nejlepší volbu pro co nejširší konsensus mezi členskými státy, protože je demokratický a flexibilní. Umožňuje čestnější a rovnoprávné zastoupení a odpovědnost a udržuje institucionální rovnováhu mezi hlavními orgány. Itálie je také přesvědčena, že by měl být zahájen otevřený, všezahrnující a transparentní dialog s cílem zjistit, které elementy by mohly vést k nejširší dohodě členských států na Valném shromáždění a v regionálních skupinách. Je důležité vzpomenout si, že k otázce reformy Bezpečnostní rady nemá Evropská Unie žádné jednotné stanovisko.

Pozice Lucemburska jako předsedajícího státu Evropské unie

Lucembursko vítá zprávu generálního tajemníka OSN "Ve větší svobodě: bezpečnost, rozvoj a lidská práva pro všechny". Velkvévodství je toho názoru, že zpráva zohledňuje priority stanovené jeho vládou, zvláště odhodlání jednat vyváženě a s přihlédnutím ke všem třem oblastem: rozvoj, bezpečnost a lidská práva. S ohledem na reformu institucionálního rámce OSN podporuje Lucembursko úsilí o zefektivnění OSN vzhledem k novým ohrožením a širokému spektru výzev pro mezinárodní společnost. Za tím účelem je nutno vytvořit transparentnější pracovní metody. Co se týká Rady bezpečnosti, přiklání se Lucembursko nadále dlouhodobě ke zřízení stálého křesla pro EU.

Cíl kulatého stolu:

Cílem tohoto kulatého stolu by mělo být zahájit širší veřejnou diskusi o budoucnosti OSN týkající se tohoto zásadního tématu. Dále vyjasnit postoje jednotlivých zemí k úkolům, jež před touto organizací stojí a možným podobám reformy OSN, která by tyto úkoly měla reflektovat.

Hosté:

Dieter Kastrup	bývalý velvyslanec SRN při OSN
Jan Kára	ředitel odboru OSN na ministerstvu zahraničních věcí ČR
Pascal Teixeira da Silva	zástupce ředitele odboru OSN a mezinárodní organizace, ministerstvo zahraničí Francie
Alessandro Busacca	ředitel odboru OSN na ministerstvu zahraničních věcí Itálie
Pierre-Louis Lorenz	velvyslanec Lucemburska v ČR
Michal Broža	pověřený vedením Informačního centra OSN v Praze

Moderace: Petr Mareš (bývalý místopředseda vlády ČR)

Místo: CERGE-EI, Politických vězňů 7, 110 00 Praha 1

Pořadatelé:

**Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)
Výzkumné centrum**
Žitná 27, 110 00 Praha 1
tel: +420 224 813 460
www.amo.cz

**Velvyslanectví Spolkové republiky
Německo**
Vlašská 19, 118 01 Praha 1
tel: 257 113-111
www.deutsche-botschaft.cz

V spolupráci s:

Velvyslanectví Francouzské republiky
Velkopřevorské nám. 2, 118 00 Praha 1
tel: 251 17 17 11
www.france.cz

Informační centrum OSN v Praze
nám. Kinských 6, 150 00 Prague 5
tel: 257 199 833
www.osn.cz

CERGE-EI
ul. Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1
tel.: 224 005 164
www.cerge-ei.cz

